

HANDLEIDING LEERKRACHTEN

LESBRIEVEN **PAARSE VRIJDAG**

en alle andere dagen

PAARSE VRIJDAG

9 oktober 2026

INHOUD

Wat zit er in het pakket?	6
Waarom is het belangrijk om aandacht te besteden aan Paarse Vrijdag?	6
Paarse Vrijdag en burgerschap	7
Aan de slag in de klas! – Lesbrieven om te gebruiken	7
Overzicht lesbrieven	8
Onderbouw (groep 1 en 2)	11
Les 'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (onderbouw)	13
Les 'Allerlei verschillen'	17
Les 'Vandaag voel ik me anders'	21
Prentenboek 'Ik ben uniek'	25
Middenbouw (groep 3, 4 en 5)	27
Les 'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (middenbouw)	29
Les 'Anders zijn is normaal'	33
Gedicht 'WIJ'	37
Les 'Trouwen met wie je wil!'	41
Les 'Nee is okee!'	45
Bovenbouw (groep 6, 7 en 8)	49
Les 'Doe meer(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (bovenbouw)	51
Documentaire 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie'	55
Les 'Ongeziene helden in de wetenschap'	59
Les 'Eigenschappen'	63
Colofon	66

Dit jaar vieren we Paarse Vrijdag op vrijdag 9 oktober. Maar waarom zou je je beperken tot één dag? De lesbrieven zijn het hele jaar door inzetbaar. Zet de lesbrieven gedurende het jaar in of kies een dag die het beste werkt voor jouw school. Het gaat niet om wanneer je het Paarse Vrijdag pakket gebruikt, maar dat je ermee aan de slag gaat en dat je altijd zichtbaar maakt dat iedereen zichzelf mag zijn.

VOOR ELKAAR MET ELKAAR

Iedereen wil zich gezien en gesteund voelen, maar het is ook belangrijk om er voor een ander te zijn. Het is precies zestien jaar geleden dat de eerste Paarse Vrijdag werd georganiseerd. In solidariteit naar lhbt+-leerlingen en studenten. Solidariteit naar elkaar en opkomen voor elkaar is harder nodig dan ooit.

Juist in het onderwijs, waar leerlingen, studenten en professionals elke dag samenkomen, is het essentieel dat je opkomt voor elkaar ongeacht wie je bent, wat je draagt, van wie je houdt of wat je gelooft.

En om te worden wie je bent, heb je mensen nodig die je de ruimte geven om jezelf te ontdekken en te groeien op jouw manier. Wij geloven dat voor elkaar opkomen bijdraagt aan een veilige onderwijsomgeving waarin iedereen zichzelf kan zijn.

Samen voor de hele school.

WAT ZIT ER IN HET PAKKET?

Versiering

- Paarse Vrijdag posters met illustratie voor kinderen (4 stuks);
- Paarse Vrijdag poster voor de lerarenkamer (1 stuk).

Paarse Vrijdag lesmateriaal

- Handleiding leerkrachten - lesbrieven (8 stuks);
- Handleiding leerkrachten - voorbereiding Paarse Vrijdag (4 stuks);
- Prentenboek 'Ik ben uniek' (1 stuk);
- Gedichtposter - 'Wij' door Joke van Leeuwen (4 stuks).

COC Kennisbieb

Extra materiaal

- Boekenlegger Queerboeken (5 stuks);
- Flyer ouderinformatie (5 stuks);
- Flyer Astra (1 stuk).

Online materiaal voor leerkrachten

- Zie tabel op blz. 8

Online materiaal ten behoeve van informeren ouders

- Brief van ouder tot ouder
- PowerPoint voor informatie-ouderavond
- Stappenplan voor een informatie-ouderavond
- Voorbeeldbrief voor ouders

Al het online materiaal is te vinden in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb. Als je zoekt op de naam van de lesbrieven, vind je al het bijbehorende online materiaal.

WAAROM IS HET BELANGRIJK OM AANDACHT TE BESTEDEN AAN PAARSE VRIJDAG?

Met de diversiteit die Nederland kent is het een gegeven dat er kinderen opgroeien in regenbooggezinnen, met verschillende culturen, in diverse gezinssamenstellingen, met een biseksuele tante of oom, of een trans- of intersekse kind in de klas.

Dit betekent echter niet dat iedereen automatisch wordt gewaardeerd en gerespecteerd om wie die is. Kinderen die als 'anders' worden gezien of niet tot de norm behoren worden helaas vaker buitengesloten. Door op Paarse Vrijdag aandacht te besteden aan diversiteit en inclusie, krijgen kinderen een positieve associatie met deze onderwerpen en leren ze zichzelf te accepteren.

De focus op Paarse Vrijdag is familie-, seksuele en genderdiversiteit, maar er is ook bredere aandacht voor diversiteit en jezelf mogen zijn. In Nederland identificeert 12% tot 18% van de bevolking zich met één van de letters uit de lhbt+-gemeenschap (Ipsos, 2023; CBS, 2024). Dit komt neer op 2,2 tot 2,7 miljoen mensen! Dit betekent dat ook een deel van jouw leerlingen of hun (groot)ouders tot de lhbt+-gemeenschap behoort en in hun ontwikkeling behoefte heeft aan voorbeelden, rolmodellen en vooral de boodschap dat je mag zijn wie je bent.

We weten dat niet iedereen die boodschap meekrijgt en het is daarom des te belangrijker om hier op Paarse Vrijdag, maar ook de rest van het jaar, aandacht aan te besteden. Onderzoek laat zien dat scholen die actief aandacht

geven aan diversiteit en beleid voeren op respect voor familie-, seksuele en genderdiversiteit, hoger scoren op het gevoel van veiligheid van zowel kinderen als schoolpersoneel.

PAARSE VRIJDAG EN BURGERSCHAP

Scholen hebben de wettelijke opdracht om te werken aan de ontwikkeling van burgerschapskennis en -vaardigheden van hun leerlingen.

Het Paarse Vrijdag Educatiepakket is een makkelijke manier om hieraan bij te dragen. Indien je gebruik maakt van de lesbrieven, kun je deze leerdoelen direct in je doorlopende leerlijn burgerschap plaatsen.

Definitieve kerndoelen burgerschap

De lesbrieven geven concreet invulling aan de nieuwe kerndoelen. De SLO heeft de kerndoelen in samenwerking met het onderwijsveld ontwikkeld. Alhoewel de definitieve conceptkerndoelen burgerschap nog niet geïmplementeerd zijn, geven we ze alvast mee als richtgevend kader. Het belangrijkste kerndoel dat past bij Paarse Vrijdag is kerndoel 20B:

20B De leerling verkent hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving.

Het gaat hierbij om:

- beschrijven van aspecten van diversiteit: godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap en seksuele gerichtheid;
- verkennen van de eigen identiteit ten aanzien van aspecten van diversiteit;
- herkennen en benoemen van stereotyping, discriminatie en uitsluiting;
- benoemen van het belang dat mensen elkaar gelijkwaardig behandelen;

- ervaringen opdoen met het omgaan met verschillende perspectieven en ervaringen van anderen, overeenkomsten en verschillen, oordeel uitstellen, omgaan met mogelijkheden en gedrag van anderen.

Bij elke lesbrief vind je zowel de oude als de nieuwe kerndoelen. Meer informatie over de nieuwe conceptkerndoelen is te vinden in het in de handleiding voor onderwijsprofessionals Voorbereiding Paarse Vrijdag – en alle andere dagen. Deze handleiding vind je zowel in het fysieke pakket als online in de Kennisbieb.

AAN DE SLAG IN DE KLAS! – LESBRIEVEN OM TE GEBRUIKEN

Paarse Vrijdag is bij uitstek het moment om het over jezelf zijn te hebben, maar ook om te leren over anderen en de diversiteit die de wereldrijk is.

Voor deze Paarse Vrijdag zijn er dertien lesbrieven ontwikkeld om diversiteit, jezelf zijn en specifiek familie- seksuele en genderdiversiteit op positieve wijze bespreekbaar te maken. Soms heeft diversiteit een prominente plek in de lesbrief, andere lesbrieven zijn meer gefocust op jezelf zijn of diversiteit speelt op de achtergrond een rol. De lesbrieven zijn zo ontwikkeld dat deze door de leerkracht zelf gegeven kunnen worden. De lessen duren ongeveer 30 minuten en kunnen optioneel worden uitgebreid met 15 minuten.

Op de volgende bladzijde vind je een schema met de lesbrieven, de onderwerpen die er besproken worden, voor welke groepen die geschikt is, het online materiaal en de bijbehorende paginanummers.

OVERZICHT LESBRIEVEN

Lesbrief	Onderwerpen	Groep	Online materiaal	Pag
ONDERBOUW (GROEP 1 – 2)				
Les 'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (onderbouw)	Paarse Vrijdag, jezelf zijn	1-2	• Audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag – onderbouw'	13
Les 'Allerlei verschillen'	Familiediversiteit, gezinsstructuren, taal oefeningen, verteltafel	1-3	• Animatie 'De boer en de dierenarts' • Knipblad 'Allerlei verschillen' • Powerpoint 'Allerlei verschillen'	17
Les 'Vandaag voel ik me anders'	Jezelf zijn, zelfexpressie, zelfwaarding	1-4		21
Prentenboek 'Ik ben Uniek'	Jezelf zijn, lichamendiversiteit	2-4	• Kleurplaat 'Ik ben Uniek'	25
MIDDENBOUW (GROEP 3 – 5)				
Les 'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (middenbouw)	Paarse Vrijdag, jezelf zijn	3-5	• Audioverhaal 'Middenbouw - Filipe en Paarse Vrijdag'. • Video 'Het is vandaag Paarse Vrijdag' • Powerpoint 'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (middenbouw)	29
Les 'Anders zijn is normaal'	respect voor verschillen, zelfexpressie, zelfwaarding	3-5	• Werkblad 'Anders zijn is normaal' • Powerpoint 'Anders zijn is normaal'	33
Gedicht 'Wij'	Gevoelens, respect, zelfexpressie, taal, voorlezen	3-5	• Video 'WIJ' • Gedichtposter 'WIJ' • Werkblad 'WIJ' • Powerpoint 'WIJ'	37
Les 'Trouwen met wie je wil!'	Huwelijk, gelijkwaardigheid, lhbt+ inclusiviteit	3-5	• Video 'Al 25 jaar mag iedereen met elkaar trouwen in Nederland' • Werkblad "Trouwen met wie je wil!"	41
Les 'Nee is okee!'	Grenzen geven, grenzen ontvangen, nee leren zeggen	4-6	• LessonUp 'Nee is okee!'	45

BOVENBOUW (GROEP 6 – 8)

Les 'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (bovenbouw)	Paarse Vrijdag Iedereen mag zichzelf zijn	6-8	• Audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag – Bovenbouw' • Werkblad 'Bovenbouw - 'Doe meer(r) met Paarse Vrijdag in de klas' • Powerpoint 'Filipe en Paarse Vrijdag – Bovenbouw'	51
Documentaire 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie'	Familiediversiteit, (ingewikkelde) gevoelens, familieliefde	6-8	• Film 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie' • Werkblad 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie' • Powerpoint 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie'	55
Les 'Ongeziene helden in de wetenschap'	Genderdiversiteit, lhbt+-diversiteit, discriminatie in het werkveld	6-8	• Video 'Ongeziene helden in de wetenschap' • Werkblad 'Ongeziene helden in de wetenschap' • Powerpoint 'Ongeziene helden in de wetenschap'	59
Les 'Eigenschappen'	Genderdiversiteit, eigenschappen, talenten	6-8	• Video 'Genderrollen en stereotypen' • Werkblad 'Lijst met Eigenschappen' • Printblad 'Eigenschappen' • Powerpoint 'Eigenschappen'	63

In de COC Kennisbieb vind je naast de PowerPoints ook al het aanvullende materiaal, zoals filmpjes, bijlagen bij de lesbrieven en extra informatie voor leerkrachten. Daarnaast staan er ook lesbrieven en lesmaterialen van voorgaande jaren. Bezoek onze Kennisbieb via **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**

COC Kennisbieb

ONDERBOUW (GROEP 1 EN 2)

Voor de onderbouw hebben wij vier lesbrieven!

In de les '**Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas**' ontdekken de leerlingen dat iedereen uniek is en zichzelf mag zijn. Na het luisteren van het verhaal maken leerlingen in tweetallen een persoonlijke wasco-tekening van elkaar.

In de les '**Allerlei verschillen**' ontdekken leerlingen dat gezinnen er op verschillende manieren uit kunnen zien en dat ieder gezin waardevol is. Aan de hand van het prentenboek of animatie 'De boer en de dierenarts' leren leerlingen over familiediversiteit en oefenen ze hun taalvaardigheden.

In de les '**Vandaag voel ik me anders**' ontdekken leerlingen dat iedereen zich weleens anders voelt en dat iedereen andere behoeften en gevoelens heeft. Door met handpoppen te spelen leren ze hierover praten en ervaringen delen.

Tot slot leren de leerlingen in '**Ik ben uniek**' dat ieder lichaam anders is. Ze ontdekken dat er verschillende soorten lichamen bestaan, waaronder interseks lichamen, en leren dat alle verschillen er mogen zijn.

Al het online materiaal, zoals PowerPoints, werkbladen en ook de lesbrieven, is te vinden in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb. Als je zoekt op de naam van de lesbrieven, vind je al het bijbehorende online materiaal

COC Kennisbieb

Doelgroep groep 1-3

Lesduur 30 minuten + optioneel 15 minuten uitbreiding

LES

DOE MEE(R) MET PAARSE VRIJDAG IN DE KLAS' (ONDERBOUW)

In deze les staat Paarse Vrijdag centraal. Nadat de leerlingen het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag' hebben beluisterd, ontdekken ze samen met Filipe dat er een verrassing in zijn spel zit: een feest voor Paarse Vrijdag, waar ieder-een zichzelf mag zijn en verschillen worden gevierd. Daarna gaan de kinderen in tweetallen een unieke wasco-tekening van elkaar maken.

IN DEZE LES

- leren leerlingen dat iedereen uniek is en zichzelf mag zijn;
- kunnen leerlingen positieve kenmerken of interesse van een klasgenoot benoemen en hierover met elkaar in gesprek gaan;
- tekenen leerlingen hun klasgenoot en laten daarmee zien dat verschillen tussen mensen er mogen zijn en worden gewaardeerd.

BENODIGDHEDEN

- Audioverhaal 'Onderbouw - Filipe en Paarse Vrijdag' (op het digibord).
Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Tekst audioverhaal 'Onderbouw - Filipe en Paarse Vrijdag' (om het zelf voor te lezen).
Te vinden in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Groot tekenvel voor iedere leerling;
- Oliewasco.

Voor de optionele uitbreiding

- Schoenendoos
- Schaar
- Plakband
- Kleine tekenvakjes (8 × 5 cm) voor iedere leerling
- (kleur)potloden

VOORBEREIDING

Stap 1 Luister vooraf het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag';

Stap 2 Zet de benodigdheden voor de opdracht 'Een unieke ik' klaar.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands:	1B, 2A, 2B
Burgerschap:	19A, 20B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Kunst en cultuur	35A, 36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 9
Oriëntatie op jezelf en de wereld	34, 37, 38
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

Audioverhaal

COC Kennisbieb

Voor de optionele uitbreiding

Stap 1 Maak het kijkvenster in de filmdoos. Knip uit één van de lange zijden van de schoenendoos een rechthoek van 10 cm breed en 7 cm hoog;

Stap 2 Knip tekenvakjes uit van ca. 8 x 5 cm.

LESONDERDEEL 1 AUDIOVERHAAL

5 MIN

Laat de leerlingen naar het audioverhaal

'Filipe en Paarse Vrijdag' luisteren.

Natuurlijk mag je het verhaal ook zélf voorlezen!

Stel de leerlingen de volgende vragen:

- Waarom kwam Filipe midden in de nacht uit bed? Wat hoorde hij?
- Wat gebeurde er toen Filipe en zijn papa's tien poppetjes hadden gevangen?
- Wat vieren de paarse poppetjes op het einde van het verhaal? Waarom is dat een feestje? Jezelf mogen zijn is een feestje!

TIP!

Als kinderen iets vertellen over zichzelf of over een ander kind in de klas, bijvoorbeeld dat iemand twee mama's heeft of deel uitmaakt van een regenbooggezin, reageer dan niet met uitspraken als 'wat bijzonder' of 'dat is zeker wel heel anders'. Hiermee leg je de nadruk op verschillen en zet je een kind in een uitzonderingspositie. Leg wel uit dat twee mama's twee vrouwen zijn die een relatie hebben, zodat kinderen niet denken dat zij alleen vrienden zijn.

LESONDERDEEL 2 VERWERKINGSOPDRACHT EEN UNIEKE IK

20 MIN

Vertel je leerlingen: **Dat iedereen anders is. Iedere is zijn eigen unieke 'ik'. Leuk is dat, want stel je voor dat we allemaal hetzelfde zijn. Dát zou een saaie boel worden! Jij bent jij en dat maakt je zo leuk. Maar wat maakt nou dat jij zo uniek bent?**

- Laat de leerlingen in tweetallen tegenover elkaar zitten. Op een groot vel papier tekenen zij met potlood de leerling die tegenover hen zit. Daarna kleuren ze hun tekening in met (olie)wasco. Gebruik daarbij zoveel mogelijk paarse tinten!
- Hang alle portretten op in de klas en versier de ruimte waar mogelijk met paars;
- Geef de leerlingen de volgende vragen mee:
 - Waar is diegene goed in?
 - Wat vindt diegene leuk om te doen? Dit kan van alles zijn;
 - Met wie woont diegene thuis?
 - Denk hierbij steeds aan: Er is er maar één zoals jij! Dat is zo leuk aan jou!

TIP!

Variatie in lesgeven:
Lesonderdeel 2 kan ook vervangen worden door lesonderdeel 4.

LESONDERDEEL 3 EVALUATIE

5 MIN

- Vertel nog een keer dat Paarse Vrijdag draait om jezelf zijn en dat je van iedereen mag houden;
- Stel de volgende vragen en stimuleer leerlingen om door te vragen:

- Wie wil er iets vragen over de woorden van de ander?
- Weten jij en de andere kinderen uit de klas, met hulp van de omschrijvingen bij de tekeningen, wie wie is?
- Wie hebben dezelfde woorden?
- Welke lijken er veel op elkaar?
- Valt er nog iets op?
- Wie wil er nog iets vertellen/delen?
- Zijn we allemaal anders? (en dat is oké want je mag zijn wie je bent!)

OPTIONEEL LESONDERDEEL 4 DE PAARSE VRIJDAG FILM

15
MIN

Laat de kinderen een eigen film maken van het verhaal van Filipe door kleine tekeningen (8cm x 5cm) te maken van verschillende scènes uit het verhaal.

- Verdeel de leerlingen in groepjes van zes en geef elke leerling één scène om te tekenen in het kleine tekenvakje.
 - Filipe die wakker in bed ligt met zijn neef in het bed naast hem;
 - Filipe die opstaat;
 - Filipe die de trap afloopt;
 - Filipe die ontdekt dat beide papa's zijn spel spelen;
 - Het scherm met papa Rob in het paars;
 - Het scherm met tien paarse poppetjes die Paarse Vrijdag vieren.
- Leg alle tekeningen op een rij. Plak de tekeningen eventueel vast met plakband;
- Houd de filmdoos boven de tekeningen en schuif deze langzaam van de ene naar de andere scène om de film te bekijken.

LES

'ALLERLEI VERSCHILLEN'

Oefen taalvaardigheden én ontdek de rijkdom van familiediversiteit want elk gezin is waardevol! Met behulp van een verteltafel wordt het prentenboek of de animatie 'De boer en de dierenarts' geïntroduceerd. In dit verhaal is de boer er niet bij met zijn hoofd. Hij is verliefd op de dierenarts! Na de animatie of het prentenboek worden er twee kringactiviteiten gedaan: logisch rangschillen en familiediversiteit. Als optionele uitbreiding worden woorden in klankgroepen verdeeld.

IN DEZE LES

- kunnen de leerlingen het verhaal 'De boer en de dierenarts' volgen, naver- tellen en gebeurtenissen in de juiste volgorde plaatsen aan de hand van afbeeldingen uit het prentenboek;
- leren de leerlingen dat gezinnen en families er op verschillende manieren uit kunnen zien en dat alle gezinsvormen gelijkwaardig zijn;
- oefenen de leerlingen met getallen door groepen personen te tellen en deze te koppelen aan het juiste cijfer;
- oefenen klankgroepen aan de hand van de woorden uit het verhaal.

BENODIGDHEDEN

- Animatievideo 'De boer en de dierenarts' (op het digibord). Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Knipblad 'Allerlei verschillen'. Te vinden in de COC Kennisbieb;
- Leen of koop eventueel het prentenboek 'De boer en de dierenarts' van Pim Lammers & Milja Praagman;
- Verteltafel met prentenboek en/of animatievideo 'De boer en de dierenarts'. Met voorwerpen uit het verhaal:
 - speelgoed boerderijdieren (kip, schaap, paard, hond, koe en lammetje), trekker, hooiberg, emmer, spons, picknickkleed en een (gevulde) picknickmand;
- Dopje van een fles;
- Optioneel: PowerPointpresentatie 'Allerlei verschillen'. Te vinden in de COC Kennisbieb.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B, 4A, 4B
Rekenen en wiskunde	10A
Burgerschap	19A, 20A, 20B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 4, 5, 9
Rekenen	23, 24
Oriëntatie op jezelf en de wereld	34, 37, 38

De boer en de dierenarts

COC Kennisbieb

TIP!

Variatie in het lesgeven: Als leraar kun je ervoor kiezen om de lesbrief 'Allerlei verschillen' over twee dagen te verdelen. Behandel op de eerste dag de lesonderdelen 1 t/m 4 en de dag erna de overige lesonderdelen!

VOORBEREIDING

- Stap 1** Richt een verteltafel in rondom het prentenboek en/of animatievideo 'De boer en de dierenarts'. Op de verteltafel komen allerlei dieren en voorwerpen die in het prentenboek voorkomen.
- Stap 2** Bekijk de animatievideo 'De boer en de dierenarts' vooraf.
- Stap 3** Bereid de vragen voor om het gesprek over familiediversiteit te stimuleren.
- Stap 4** Print het knipblad 'Allerlei verschillen' en knip het volgende uit:
- Illustratiekaartjes 'De boer en de dierenarts';
 - Getalkaartjes 1 t/m 5;
 - Illustratiekaartje van gezinnen.

LESONDERDEEL 1 VERTELTAFEL

5 MIN

Zet de kinderen in een kring bij de verteltafel en laat ze alle dieren en voorwerpen benoemen. Stel hierbij vragen als:

- Waarvoor gebruik je een spons?
- Wat is er bijzonder aan een kip?
- Welk geluid maakt een lammetje?
- Etc.

TIP!

Maak een verteltafel bij het verhaal. Door de personages, voorwerpen en gebeurtenissen zichtbaar te maken, kunnen taalzwakke leerlingen het verhaal beter volgen. Laat de verteltafel daarna nog een tijdje staan als uitnodiging om samen verder te praten over Paarse Vrijdag.

LESONDERDEEL 2 ANIMATIE

5 MIN

Behandel het verhaal 'De boer en de dierenarts'.

1. Zet de leerlingen voor het digibord en laat de voorkant van het boek zien. Dit kan met het prentenboek zelf of door de video bij de voorkant van het boek te pauzeren.
2. Wijs de titel aan en vertel dat het prentenboek 'De boer en de dierenarts' heet.
3. Vraag waar het verhaal over zou kunnen gaan.
4. Laat vervolgens de animatie van 'De boer en de dierenarts' zien.
5. Bespreek het verhaal
 - Hoe voelt de boer zich aan het begin van het verhaal?
 - Waarom is de boer zo zenuwachtig?
 - Met wie wil jij picknicken?

TIP!

Praat over de boer en de dierenarts niet als iets bijzonders of anders; hiermee benadruk je verschillen. Benadruk daarom dat het twee verliefde mensen zijn. Hetzelfde geldt voor het bespreken van de verschillende gezinnen. Leg wel uit dat twee papa's twee mannen zijn die een relatie hebben, zodat kinderen niet denken dat zij alleen vrienden zijn. Help kinderen daarnaast om overeenkomsten tussen zichzelf en anderen te herkennen; dat maakt het makkelijker om zich in een ander in te leven

2¹3 LESONDERDEEL 3 LOGISCH RANGSCHIKKEN

15
MIN

Doe de oefening Logisch rangschikken met de leerlingen.

1. Zet de leerlingen in een kring en deel de Illustratiekaartjes 'De boer en de dierenarts' van het knipblad. Als je de kaartjes vaker wilt gebruiken, kun je ze lamineren.
2. Laat de leerlingen de kaarten in de juiste volgorde van links naar rechts leggen. Help indien nodig door te vertellen wat er op de volgende illustratie gebeurt.
3. Laat vervolgens één leerling het boek op een bladzijde openen en beschrijven wat er op de tekening te zien is, zonder de illustratie te laten zien. De andere leerlingen raden welke tekening wordt beschreven.

LESONDERDEEL 4 OPDRACHT FAMILIEDIVERSITEIT

10
MIN

Doe een kringactiviteit met de leerlingen.

1. Leg de getalkaartjes 1 t/m 5 onder elkaar in het midden van de kring van leerlingen.
 2. Verdeel de Illustratiekaartjes van gezinnen van het knipblad onder de leerlingen.
 3. Leg een dopje bij één van de getalkaartjes, bijvoorbeeld bij het cijfer 4.
 4. Vraag: "Wie heeft een gezin met vier personen?" Het kind met de juiste illustratie legt deze bij het getalkaartje 4.
 5. Controleer samen het aantal personen op de illustratie. Herhaal dit totdat alle illustraties zijn neergelegd.
- Bespreek samen de verschillende gezins- en familiesamenstellingen op de illustraties.

LESONDERDEEL 5 EVALUATIE

1
MIN

Bespreek de les na.

1. Vertel dat alle gezinnen mogen er zijn en zijn uniek en dat het allerbelangrijkste is dat gezinsleden elkaar liefde geven.
2. Erkennen de leerlingen hun eigen situatie in één van de illustraties? Laat hen vertellen met wie zij thuis wonen en wie voor hen bij hun gezin of familie hoort.

LESONDERDEEL 6 OPTIONEEL KLANKGROEPEN

4
MIN

Laat de leerlingen woorden uit het boek in klankgroepen/ stukjes klappen:

- boer,
- die-ren-arts,
- var-ken, ziek,
- prach-ti-ge,
- ge-wel-di-ge,
- hooi-berg,
- trek-ker,
- spons,
- ver-le-gen,
- blaft,
- boer-de-rij,
- ver-lief-heid,
- me-di-cijn,
- pick-nick.

LES

'VANDAAG VOEL IK ME ANDERS'

In deze les luisteren de leerlingen naar een verhaal over Washandje en Pollepel. Ze ontdekken dat iedereen zich weleens anders voelt of iets anders nodig heeft. Daarna spelen de leerlingen zelf met handpoppen en uiten zij gevoelens, ideeën en ervaringen. De les wordt afgesloten met een korte nabespreking.

IN DEZE LES

- leren leerlingen dat dat iedereen zich weleens anders voelt of iets anders nodig heeft en dat het belangrijk is om daar ruimte voor te geven;
- uiten leerlingen door middel van creatief spel met handpoppen gevoelens, ideeën en ervaringen.

BENODIGDHEDEN

- Voor de poppenkast;
 - lap stof (groot genoeg om tussen tafelpoten of in een deuropening te hangen);
 - elastiek om de lap stof te bevestigen;
 - tafel of deurpost om het doek aan te hangen;
- Voor Washandje;
 - Washand;
 - restjes vilt voor ogen, neus, mond;
 - lijm;
 - raffia of uitgelopen touw voor haar;
- Voor Pollepel;
 - houten pollepel;
 - watervast stift voor gezicht;
 - houten kraal voor het neusje;
- Voor de optionele uitbreiding: Happer;
 - kleine kartonnen doos (bijv. hagelsgadoos);
 - schaar of mesje om de vouwlijn te ritzen;
 - gekleurd papier;
 - lijm;
 - stiften om details te tekenen.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 4A
Burgerschap	19A, 20A, 20B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Kunst en cultuur	36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2,, 9
Orientatie op jezelf en de wereld	34, 37,
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

VOORBEREIDINGEN

Stap 1 Lees het verhaal van de poppenkast: Pollepel en Washandje.

Stap 2 Een poppenkast is eenvoudig zelf te maken!

1. Rijg aan twee punten van een lap stof een elastiek.
2. Span dit doek tussen twee poten van een tafeltje en houd een speelruimte van ongeveer 20 centimeter over.
3. Een tweede mogelijkheid is om een grote lap stof op kleuterhoogte in de deuropening te hangen. Zo kunnen de leerlingen al staande achter de lap stof met pollepel en washandje spelen.
4. Bekijk de voorbeeldplaatjes om te zien hoe je Washandje en Pollepel maakt. Lijm met restjes vilt ogen, neus en mond op een washand.
5. Maak Pollepel van raffia of uitgeplozen touw. Gebruik een houten kraal voor het neusje.
wMet watervaste stiften worden de ogen en de mond op de pollepel getekend.

Stap 3 Voor de optionele uitbreiding Happer

1. Snijd een kleine kartonnen doos op de helft door maar laat één lange zijde intact.
2. Vouw de doos dubbel nadat je met een keukenmes of schaar de vouwlijn hebt geritst.
3. Beplak Happer met gekleurd papier en maak er een (fantasie)beest van.

LESONDERDEEL 1 POPPENKAST: POLLEPEL EN WASHANDJE

20
MIN

- Speel onderstaand verhaal of bedenk zélf een verhaal met dezelfde boodschap: Je hoeft niet altijd hetzelfde te zijn of hetzelfde te doen. Iedereen heeft weleens andere gevoelens, behoeften of talenten, en het is fijn als je daar ruimte voor krijgt.

Washandje geeft graag knuffels, hij is daar goed in. Pollepel vindt de knuffels van washandje maar wát fijn. Als ze door een pan met soep heeft geroerd is ze blij dat Washandje haar eerst schoonmaakt en daarna een dikke knuffel geeft. Maar vandaag is er iets met Washandje aan de hand. Hij is moe. Gisteren heeft hij een hond die in de modder had gespeeld schoongemaakt. Hij was er uren mee bezig! Washandje voelt zich vandaag anders dan anders. Hij heeft geen zin om knuffels te geven en ook niet om schoon te maken. Vandaag wil hij liever een zakdoekje zijn voor iemand die verdrietig is.

En komt dat even goed uit! Pollepel voelt zich vandaag óók anders dan anders. Elke dag roert ze met plezier door een soep. Het maakt haar niet uit of het kippensoep, tomatensoep of groentesoep is. Vandaag is Pollepel verdrietig. Zo verdrietig dat ze ervan moet snotteren. 'Laat mij maar even jouw zakdoek zijn,' zegt Washandje zacht. Daar wordt Pollepel blij van. Plotseling weet Pollepel wat hij vandaag wil zijn ... een microfoon! Een microfoon waarin kinderen de leukste en vrolijkste liedjes zingen.

Optioneel: Nabespreking vragen

- Waarom wilde Washandje vandaag geen knuffels geven?
- Heb jij je weleens anders gevoeld dan normaal? Hoe voelde je je toen?
- Wat deed Washandje om Pollepel te helpen toen zij verdrietig was?
- Mag je een keer iets anders willen doen dan wat je normaal doet? Waarom?
- Wat heb jij geleerd van Washandje en Pollepel?

LESONDERDEEL 2 OPDRACHT POPPENKAST ZÉLF SPELEN!

10
MIN

- Kies enkele tweetallen die met de handpoppen Washandje en Pollepel een poppenkastspel spelen. Zo kunnen leerlingen spelenderwijs hun creativiteit uiten en ervaringen, gedachten en gevoelens verwerken. Via de handpoppen voelen de leerlingen zich vrijer om te zeggen wat ze denken en voelen.

TIP!
Variatie in het lesgeven: Als leraar kun je ervoor kiezen om lesonderdeel 4 te integreren in lesonderdeel 2. Hierdoor ontstaat één doorlopend lesmoment

LESONDERDEEL 3 EVALUATIE

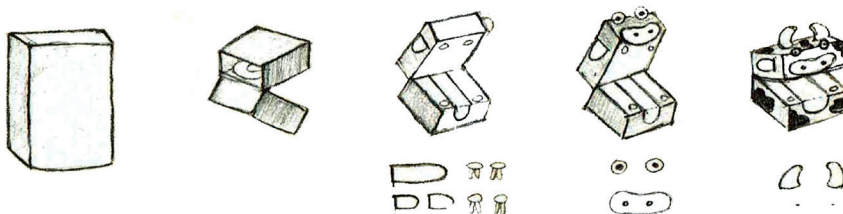
5
MIN

- Vraag wat de leerlingen hebben geleerd van Washandje en Pollepel?
- Sluit de les af met de boodschap: Je hoeft niet altijd hetzelfde te zijn of hetzelfde te doen. Iedereen heeft weleens andere gevoelens, behoeften of talenten, en het is fijn als je daar ruimte voor krijgt.

LESONDERDEEL 4 OPTIONEEL HAPPER

15
MIN

- Introduceer de handpop Happer: Happer hapt het liefst de hele dag. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Maar vandaag niet. Vandaag wil hij niet happen;
- Laat de leerlingen bedenken wat Happer vandaag wil zijn of doen.

PRENTENBOEK 'IK BEN UNIEK'

In deze les ontdekken leerlingen dat iedereen uniek is en dat lichamen er op verschillende manieren uit kunnen zien. Aan de hand van het prentenboek *Ik ben uniek* leren de leerlingen dat alle lichamen anders zijn en dat ook deze verschillen bij de mens horen. De les wordt afgesloten met een creatieve kleuropdracht waarin leerlingen hun eigen uniekheid kunnen benadrukken.

IN DEZE LES

- ontdekken de leerlingen dat ieder mens en ieder lichaam uniek is en dat verschillen er mogen zijn;
- leren de leerlingen dat er verschillende soorten lichamen bestaan en leren zij dat deze verschillen goed zijn en dat iedereen zichzelf mag zijn;
- kleuren de leerlingen een kleurplaat.

BENODIGDHEDEN

- Prentenboek 'Ik ben uniek' (onderdeel van het Parse Vrijdag Educatiepakket);
- Kleurplaat 'Ik ben uniek' (geprint voor iedere leerling);
Te vinden in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Tekenvel en (kleur)potloden.

VOORBEREIDING

Stap 1 Lees het prentenboek 'Ik ben uniek'.

Stap 2 Print voor iedere leerlingen een kleurplaat uit.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	2A, 3A, 4A, 5A
Burgerschap	19A, 20A, 20B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Mens en natuur	31B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3
Oriëntatie op jezelf en de wereld	34, 37, 38

LESONDERDEEL 1 INTRODUCTIE

5 MIN

- Introduceer het prentenboek aan de leerlingen.
- Vertel de kinderen dat het boek gaat over dat iedereen en ieder lichaam uniek is.
- Vraag de kinderen wat uniek betekent en ga het gesprek aan over wat het betekent dat iedereen uniek is.
- Leg uit dat uniek betekent dat er is niemand precies hetzelfde als jij. Iedereen is anders op zijn eigen mooie manier.

LESONDERDEEL 2 LEZEN

5
MIN

- Stel tijdens het lezen de volgende vragen:
 - Wie zie je allemaal?
 - Wie lijkt er het meest op jou?
 - Waarom lijkt die het meeste op jou?
 - Wie lijkt er een beetje op jou?
 - Wie lijkt er helemaal niet op jou?

LESONDERDEEL 3 NAGESPREK

5
MIN

- Vertel dat we soms mensen in groepjes opdelen. Soms delen we mensen op in jongens en meisjes. Maar net hebben we gezien dat er veel verschillen zijn en dat we meer op elkaar lijken dan we denken.
- Bespreek de wie, wat, waar en stel vragen, zoals:
 - Als je kijkt naar hoe lichamen er uit zien, zie je dat er verschillen, maar ook veel dingen hetzelfde zijn. Welke verschillen zie je in de klas, en waarom maken die onze klas leuk?
 - Is er iemand in de klas die heel erg op jou lijkt? Waarom lijk je op elkaar?
 - Hoe lijken de kinderen in de klas op elkaar?
 - Wat kunnen wij in de klas doen zodat iedereen zichzelf kan zijn en zich fijn voelt?
 - Kunnen we dat nu al doen?

LESONDERDEEL 4 CREATIEVE VERWERKINGSOPDRACHT

10
MIN

Geef iedere leerling de kleurplaat 'Ik ben uniek' en laat ze de kleurplaat inkleuren.

MIDDENBOUW (GROEP 3, 4 EN 5)

Voor de middenbouw zijn er vijf lesbrieven ontwikkeld!

In de middenbouw ontdekken leerlingen dat iedereen zichzelf mag zijn en dat verschillen gevierd mogen worden. In de les **'Doe meer(r) met Paarse Vrijdag in de klas (middenbouw)'** luisteren ze naar het verhaal en maken ze een unieke wasco-tekening van elkaar.

In **'Anders zijn is normaal'** denken leerlingen na over erbij horen en buitensluiten aan de hand van het verhaal over hond Aap. Daarna maken ze een creatieve verwerking waarin ze zichzelf **nét** anders tekenen.

In het **gedicht 'WIJ'** ontdekken leerlingen meer over gevoelens, identiteit en verschillen. Ze verwerken het gedicht op een creatieve manier met bijvoorbeeld voordracht, geluiden of beeld.

In **'Trouwen met wie je wil!'** leren leerlingen dat iedereen het recht heeft om te houden van wie die wil en gelijke rechten verdient.

In de les **'Nee is okee!'** met de animatie **'Volcano Island'** leren leerlingen luisteren naar elkaar, gevoelens herkennen en respectvol omgaan met de wensen en grenzen van anderen.

Al het online materiaal, zoals Powerpoints, werkbladeren en ook de lesbrieven, is te vinden in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb. Als je zoekt op de naam van de lesbrieven, vind je al het bijbehorende online materiaal.

COC Kennisbieb

LES

'DOE MEE(R) MET PAARSE VRIJDAG IN DE KLAS' (MIDDENBOUW)

In deze les staat Paarse Vrijdag centraal. Nadat de leerlingen het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag' hebben beluisterd, ontdekken ze samen met Filipe dat er een verrassing in zijn spel zit: een feest voor Paarse Vrijdag, waar iedereen zichzelf mag zijn en verschillen worden gevierd. Daarna gaan de kinderen in tweetallen een unieke wasco-tekening van elkaar maken.

IN DEZE LES

- leren leerlingen dat iedereen uniek is en zichzelf mag zijn;
- kunnen leerlingen positieve kenmerken of interesses van een klasgenoot benoemen en hierover met elkaar in gesprek gaan;
- tekenen leerlingen hun klasgenoot en laten daarmee zien dat verschillen tussen mensen er mogen zijn en worden gewaardeerd.

BENODIGDHEDEN

- Audioverhaal 'Middenbouw - Filipe en Paarse Vrijdag' (op het digibord).
Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb:

onderwijs.coc.nl/kennisbieb.

- Tekst audioverhaal 'Middenbouw - Filipe en Paarse Vrijdag' (om het zelf voor te lezen).
Te vinden in de COC Kennisbieb: **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**.
- Groot tekenvel voor iedere leerling.
- Oliewasco.
- Schrijfvellen en pennen.

Voor de optionele uitbreiding:

- Video NOS Jeugdjournaal 'Het is vandaag Paarse Vrijdag!' (op het digibord).
Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb: **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 4A, 4B
Burgerschap	19A, 20A, 20B, 21A, 21B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Kunst en cultuur	36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3, 5, 9
Orientatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

COC Kennisbieb

Jeugdjournaal

VOORBEREIDING

Stap 1 Beluister vooraf het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag'.

Stap 2 Zet de benodigdheden voor de opdracht 'Een unieke ik' klaar.

Stap 3 Leg pennen en schrijfvellen klaar.

Voor de optionele uitbreiding

Stap 4 Bekijk video NOS Jeugdjournaal 'Het is vandaag Paarse Vrijdag!'

LESONDERDEEL 1 AUDIOVERHAAL

5
MIN

TIP!

- Laat de kinderen luisteren naar het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag'.
- Stel de volgende vragen:
 - Waarom wilden papa Rob en papa Fernando de moerasmonsters veranderen? Wat hoopten ze dat er zou gebeuren?
 - Hoe veranderden papa Rob en papa Fernando de moerasmonsters in vrolijke monsters?
 - Wat vierten papa Rob, papa Fernando en de moerasmonsters op het einde van het verhaal? Waarom is dat een feestje?

Als kinderen iets vertellen over zichzelf of over een ander kind in de klas, bijvoorbeeld dat iemand twee mama's heeft of deel uitmaakt van een regenbooggezin, reageer dan niet met uitspraken als 'wat bijzonder' of 'dat is zeker wel heel anders'. Hiermee leg je de nadruk op verschillen en zet je een kind in een uitzonderingspositie. Leg wel uit dat twee mama's twee vrouwen zijn die een relatie hebben, zodat kinderen niet denken dat zij alleen vrienden zijn.

LESONDERDEEL 2 OPDRACHT EEN UNIEK PORTRET

25
MIN

Vertel de leerlingen: **Dat iedereen anders is. Ieder is zijn eigen unieke 'ik'. Leuk is dat, want stel je voor dat we allemaal hetzelfde zijn. Dát zou een saaie boel worden! Jij bent jij en dat maakt je zo leuk. Maar wat maakt nou dat jij zo uniek bent?**

1. Laat de leerlingen in tweetallen tegenover elkaar zitten. Op een groot vel papier tekenen zij met potlood de leerling die tegenover hen zit. Daarna kleuren ze hun tekening in met (olie) wasco. Gebruik daarbij zoveel mogelijk paarse tinten!
2. Hang alle portretten op in de klas en versier de ruimte waar mogelijk met paars.
3. Geef de leerlingen de volgende vragen mee:
 - Waar is diegene goed in?
 - Wat vindt diegene leuk om te doen? Dit kan van alles zijn.
 - Met wie woont diegene thuis?
 - Denk hierbij steeds aan: Er is er maar één zoals jij! Dat is zo leuk aan jou!
4. Bespreek Klassikaal:
 - Vraag om te beginnen wie iets wil vertellen over z'n portret.
 - Maak gebruik van de volgende vragen:
 - Wie wil er iets vragen over de woorden van de ander?

TIP!

Variatie in lesgeven: Je kunt ervoor kiezen om lesonderdeel 2 te vervangen door lesonderdeel 4

- Weten jij en de andere kinderen uit de klas, met hulp van de omschrijvingen bij de portretten, wie wie is?
- Wie hebben dezelfde woorden?
- Welke lijken er veel op elkaar?
- Valt er nog iets op?
- Wie wil er nog iets vertellen/delen?
- Zijn we allemaal anders? (en dat is oké want je mag zijn wie je bent!)

LESONDERDEEL 3 EVALUATIE

1
MIN

- Vraag de leerlingen wat ze van deze les vonden en wat ze ervan geleerd hebben.
- Vertel nog een keer dat Paarse Vrijdag draait om jezelf zijn en dat je van iedereen mag houden.

LESONDERDEEL 4 OPTIONEEL FILM EN SCHRIJFOPDRACHT

15
MIN

- Bekijk met je leerlingen het video van NOS Jeugdjournaal 'Het is vandaag Paarse Vrijdag!' kijken.
- Geef de leerlingen de opdracht om in een paar zinnen te schrijven waarom jij het vieren van Paarse Vrijdag belangrijk vindt.

LES

'ANDERS ZIJN IS NORMAAL'

Omschrijving: Hond Aap heeft zes poten in plaats van vier en de andere dieren willen niet met Aap spelen. De leerlingen bespreken het verhaal van hond Aap en maken vervolgens het stripverhaal over hond Aap zelf af. Als optionele uitbreiding maken ze een tekening van zichzelf maar dan nét anders.

IN DEZE LES

- tekenen en schrijven leerlingen in eigen woorden wat er gebeurt in het stripverhaal en verwoorden zij de gevoelens en gedachten van de personages;
- leggen leerlingen uit waarom het belangrijk is om anderen te respecteren en erbij te betrekken, ook als iemand anders is;
- worden leerlingen gestimuleerd om bij te dragen aan een veilige en inclusieve schoolomgeving.

BENODIGDHEDEN

- Werkblad 'Anders zijn is normaal' (geprint voor iedere leerling). Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Optioneel: PowerPointpresentatie 'Anders zijn is normaal'.
Te vinden in de COC Kennisbieb;

Voor de optionele uitbreiding:

- Tekenvel en (kleur)potloden.

VOORBEREIDING

Stap 1 Lees vooraf het stripverhaal 'Hond Aap wil spelen!' op het werkblad.

Stap 2 Bereid de vragen voor om het gesprek te stimuleren

Stap 3 Leg tekenvellen en (kleur)potloden klaar.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B
Burgerschap	19A, 20A, 20B, 21A, 21B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Kunst en cultuur	35A, 36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3, 5, 9
Oriëntatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

COC Kennisbieb

LESONDERDEEL 1 STRIPVERHAAL

20
MIN

- Introduceer de les met de volgende vragen te stellen
 - Zijn we allemaal hetzelfde?
 - Wat maakt jou bijzonder?
 - Moet je op anderen lijken om erbij te horen?
- Laat de leerlingen het stripverhaal lezen.
- Stel de leerlingen de volgende vragen:
 - Hoe voelde de hond Aap zich?
 - Waarom praten de mensen tegen Aap?
 - Wat denk je dat Tom hiervan vindt?
 - Waarom wilden de kat en de honden niet met Aap spelen?
 - Lijken alle andere honden wel op elkaar?
 - Wat vinden wij daarvan?
 - Wat kunnen wij doen als we zien dat iemand wordt buitengesloten?
 - Wat zullen we afspreken als zoiets gebeurt in onze klas?
- Laat de leerlingen de strip verder afmaken met het lege stripverhaalblad
 - Vraag de leerlingen wat Teckel en Aap samen gaan doen in de strip?
 - Gaan de andere honden en mensen nu wél met Aap en de kleine teckel spelen?
 - Geef de leerlingen als tip mee: Bedenk eerst de tekst, zodat je weet hoe groot de tekstballon moet zijn.
- Laat de leerlingen hun stripverhaal presenteren. Stimuleer dat leerlingen vragen aan elkaar mogen stellen: Waarom heb je juist zo het stripverhaal afgemaakt?

LESONDERDEEL 2 EVALUATIE

5
MIN

- Vraag wat de leerlingen hebben geleerd van Aap.
- Sluit de les af met de boodschap dat Aap zich niet anders voelt, ook al heeft hij zes poten in plaats van de gebruikelijke vier. De andere honden en mensen vinden dit juist bijzonder. Maar Aap weet wie hij is: een hond. Dit laat zien dat je er niet hetzelfde uit hoeft te zien als anderen om erbij te horen.

OPTIONEEL LESONDERDEEL 3 TEKEN JEZELF NÉT ANDERS

15
MIN

- Laat de leerlingen een tekening maken van zichzelf met vier armen. Stimuleer hen om in de tekening te laten zien wat ze met hun extra armen zouden kunnen doen en hoe zij erbij horen, ook als ze anders zijn dan anderen.
 - Wat zou jij doen als je er ineens heel anders uitzag dan gisteren?
 - Lijkt het je handig als je drie of vier armen in plaats van de gebruikelijke twee armen hebt?
 - Wat zou jij doen met vier armen?
- Sluit af door te zeggen dat alle leerlingen er net anders uitzien, zelfs als we meerdere armen hebben, maar dat we allemaal bij deze klas horen.

GEDICHT 'WIJ'

Na een klassikaal gesprek over gevoelens wordt het gedicht 'WIJ', van Joke van Leeuwen als filmpje vertoond. Daarna oefenen de leerlingen klassikaal met het voordragen van het gedicht met passende stem, emoties en expressie.

IN DEZE LES

- herkennen en erkennen leerlingen welke gevoelens en ervaringen de dieren in het gedicht hebben en hierover met anderen in gesprek gaan;
- oefenen de leerlingen een gedicht met passende stem, emoties en expressie voor te dragen.

BENODIGDHEDEN

- Video 'WIJ' waarin het gedicht voorgedragen wordt (op het digibord).
Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb:
onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Gedichtposter 'WIJ'. Hang de gedichtposter 'WIJ' op in de klas en/of zet de digitale versie klaar op het digibord;
- Werkblad 'WIJ' bestaat uit het gedicht (geprint op A4 of A3 voor iedere leerling). Te vinden in de COC Kennisbieb.

VOORBEREIDING

Stap 1 Bekijk het voordrachtvideo 'WIJ' en zet het klaar op het digibord.

Stap 2 Bereid de vragen voor om het gesprek over gedicht te stimuleren.

Stap 3 Lees de verwerkingsopdracht door en bereid deze voor.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B, 4A, 4B
Burgerschap	19A, 20A, 20B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Kunst en cultuur	35A, 36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3, 9
Oriëntatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

Video 'WIJ'

WIJ

Er is een bromvlieg in Oud-West
die wordt de hele dag gepest
ze zucht: Waarom, het is zo stom
kan ik het helpen dat ik brom
want ik ben ik en jij bent jij
en met z'n allen zijn we wij.

Er is een jonge stier in Stroe
die zegt: Ik voel me veel meer koe
dus wat je buiten aan me ziet
dat voel ik binnenin zo niet
want ik ben ik en jij bent jij
en met z'n allen zijn we wij.

Er is een geitje in Pernis
dat op een ander geitje is
ze zegt: Een bok is prachtig, hoor
maar op dat geitje ben ik smoor
want ik ben ik en jij bent jij
en met z'n allen zijn we wij.

Er is een kikker in Oud-Zuid
die zegt: Soms krijg ik op mijn snuit
een kus die voelt als kikkerdril
en dat is iets wat ik niet wil
want ik ben ik en jij bent jij
en met z'n allen, met z'n allen
met z'n allen zijn we wij.

Joke van Leeuwen

LESONDERDEEL 1 INTRODUCTIE

5
MIN

- Introduceer de les met de volgende vragen te stellen
 - Zijn we allemaal hetzelfde?
 - Wat maakt jou bijzonder?
 - Moet je op anderen lijken om erbij te horen?
- Vertel dat jullie een gedicht gaan lezen dat gaat over jezelf zijn.

LESONDERDEEL 2 HET GEDICHT 'WIJ' ONTLEDEN

10
MIN

- Bekijk de voordrachtsvideo 'WIJ'.
- Ga het gedicht 'WIJ' klassikaal bespreken. Vraag aan de leerlingen of ze een woord niet kennen. Stel de volgende vragen:
 - Wat gebeurt er met de bromvlieg in Oud-West?
 - Wat bedoelt de stier als hij zegt dat hij zich anders voelt vanbinnen dan hij eruitziet?
 - Op wie is het geitje uit Pernis verliefd?
 - Waarom is het belangrijk dat het geitje mag houden van wie zij wil?
 - Wat vindt de kikker in Oud-Zuid niet fijn?
 - Wat zou jij doen als iemand je een kus geeft die je niet wilt?
 - Wat hebben alle dieren in het gedicht met elkaar gemeen? *Ze willen allemaal zichzelf kunnen zijn en geaccepteerd worden om wie ze zijn.*
 - Wat betekent volgens jou: "want ik ben ik en jij bent jij en met z'n allen zijn we wij"?
Dat iedereen anders is, en dat maakt ons allemaal uniek.

LESONDERDEEL 3 OPDRACHT HARDOP LEZEN MET DIERENGELUIDEN EN GEVOEL

10
MIN

Oefen met de leerlingen hoe je een gedicht op verschillende manieren voordraagt. In plaats van het gedicht samen te lezen, kun je elke strofe door een andere leerling laten voorlezen.

- Lees het gedicht nog een keer samen met je hele klas.
- Spreek af dat de leerlingen een kort dierengeluid maken wanneer een dier wordt genoemd.
 - Bromvlieg: bzzz...
 - Stier: boe!
 - Geitje: bèèh!
 - Kikker: kwaak!
- Bespreek kort hoe de Bromvlieg, de Stier (koe), het Geitje en de Kikker zich voelen.
 - Vraag steeds: Hoe kun je dat met je stem laten horen?
- Lees het gedicht nog een keer samen.

- Laat de leerlingen hun stem aanpassen aan de gevoelens van de dieren.
 - verdrietig;
 - verliefd;
 - rustig;
 - duidelijk;
 - boos of onzeker waar dat past.
- Lees het gedicht tot slot per strofe op verschillende manieren voor:
 - heel vrolijk;
 - heel verdrietig;
 - heel spannend.
- Vraag na elke keer:
 - Past deze manier van voorlezen bij het gedicht?
 - Waarom wel of niet?

LESONDERDEEL 4 EVALUATIE

5
MIN

Sluit de les door de volgende vragen te stellen:

- Wat heb je geleerd tijdens deze les?
- Welke dier zou jij kiezen om jouw eigen verhaal te vertellen?
- Waarom dat dier?
- Nogmaals wat hebben alle dieren in het gedicht met elkaar gemeen?

Het gedicht is gemaakt door Joke van Leeuwen.
Ze is een veelzijdige Nederlandse auteur, dichter,
illustrator en performer die in Antwerpen woont.

Doelgroep groep 4 - 6

Lesduur 32 minuten + optioneel 10 minuten uitbreiding

LES

'TROUWEN MET WIE JE WIL!'

Het is een recht om te trouwen met wie je wil! Een dag voor de les geef je de leerlingen een raadsel die tijdens de les wordt besproken. Na bekijken van de video NOS jeugdjournaal 'Al 25 jaar mag iedereen met elkaar trouwen in Nederland' gaan de leerlingen aan de slag met het afschrijven van 'de huwelijksrap'.

IN DEZE LES

- Leren de leerlingen dat mensen met hetzelfde geslacht in Nederland met elkaar mogen trouwen;
- leren de leerlingen dat het een recht is dat mensen kunnen trouwen met iemand van wie ze houden.

BENODIGDHEDEN

- Video NOS jeugdjournaal 'Al 25 jaar mag iedereen met elkaar trouwen in Nederland' (op het digibord). Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb;
- Werkblad 'De huwelijksrap' (geprint op A4 of A3 voor iedere leerling).

VOORBEREIDING

- Stap 1** Geef de leerlingen een dag voor deze les het volgende raadsel:
Premier, Argentijnse hockeyspeler Nicolás Keenan, 1 april 2001.
- Stap 2** Bekijk de video NOS jeugdjournaal 'Al 25 jaar mag iedereen met elkaar trouwen' en zet het klaar op het digibord.
- Stap 3** Bereid de vragen voor om het gesprek over huwelijk te stimuleren.
- Stap 4** Lees de opdracht over de huwelijksrap goed door.

TIP!

Praat met leerlingen over het feit dat iedereen mag trouwen met wie die wil. Gebruik daarbij de term homohuwelijk niet, omdat het huwelijk voor iedereen hetzelfde is: mensen mogen met mensen trouwen, ongeacht geslacht.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B, 4A, 4B
Burgerschap	19A, 20A, 20B, 21A, 21B
Mens en maatschappij	25A, 25B, 25C, 27A, 27C, 28C, 28D
Kunst en cultuur	35B, 36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3, 5, 9
Oriëntatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

NOS Jeugdjournaal

LESONDERDEEL 1 EEN RAADSEL ÉÉN DAG VAN TEVOREN

5
MIN

- Geef de leerlingen het raadsel een dag van tevoren of in de ochtend, afhankelijk van wat jij als leraar fijner vindt;.
- Premier, Argentijnse hockeyspeler Nicolás Keenan, 1 april 2001.

LESONDERDEEL 2 INTRODUCTIE

5
MIN

- Introduceer de les aan de hand van het raadsel die eerder is opgelost;
- Vraag hoeveel leerlingen weten dat het, ondanks de datum, geen grap was dat Nederland op 1 april 2001 het eerste land ter wereld was waar mensen van hetzelfde geslacht konden trouwen;
- Vertel dat mensen sinds die datum kunnen trouwen met iemand van wie ze houden;
- Benadruk dat het niet uitmaakt met wie je trouwt en welk geslacht die persoon heeft;
- Leg uit dat het belangrijkste bij trouwen is dat je trouwt met de persoon van wie je het meest houdt;
- Erken dat sommige mensen heel veel van elkaar houden, maar niet willen trouwen en dat dat natuurlijk ook mag.

LESONDERDEEL 3 TROUWEN MET IEMAND WAARVAN JE HOUDT

10
MIN

- Speel het Video NOS jeugdjournaal 'Al 25 jaar mag iedereen met elkaar trouwen in Nederland' af
- Bespreek de video met de volgende punten:
 - Vertel dat in de afgelopen 25 jaar zijn meer dan 36.000 koppels van hetzelfde geslacht met elkaar getrouwd in Nederland;
 - Benoem dat onze premier Rob Jetten getrouwd is met een man;
 - Vraag: Waarom is het fijn dat mensen zichzelf mogen zijn?
 - Vraag: Wat zegt het over een land als iedereen mag trouwen met wie die wil?
 - Leg uit dat helaas in bijna twee keer zoveel landen het huwelijk tussen hetzelfde geslacht verboden is;
 - Vraag: Hoe zou jij je voelen als je niet mocht trouwen met de persoon van wie je houdt?
 - Leg uit dat vroeger sommige mensen niet mochten trouwen met de persoon van wie ze hielden. Veel mensen vonden dat niet eerlijk. Daarom is de wet veranderd, zodat iedereen dezelfde rechten heeft.

TIP!

Benoem expliciet dat Rob Jetten gaat trouwen met zijn vriend. Dit zet een krachtige sociale norm neer en laat een sterk tegenstereotype zien: een politieke leider van Nederland kiest openlijk voor de liefde, en dat is volkomen normaal.

LESONDERDEEL 4 DE HUWELIJSRAP

10
MIN

De leerlingen gaan aan de slag met het schrijven van een rap over het huwelijk.

- Deel het werkblad 'Trouwen met wie je wil' waar de rap erop staat.
- Laat de leerlingen een extra couplet van vier regels schrijven over hoe het voelt als je niet zelf mag kiezen van wie je houdt.
- Gebruik bijvoorbeeld bodypercussie, beatboxen of muziekinstrumenten om het ritme te versterken.
- Laat de leerlingen de rap presenteren.

Verse 1

Je mocht trouwen met elk gender.
Het was dan ook dé dag.
Trouwen met van wie je houdt.
In ons land waar dat als eerste mag.

Verse 2

1 april 2001,
Weet je wat veel stellen deden?
Ze zijn met elkaar
in het huwelijk getreden.

Verse 3

In rap tempo volgden
België, Spanje en Costa Rica.
En nóg meer landen zoals
Mexico, Nepal en Zuid-Afrika.

Verse 4

In 46 landen bestaat nu de vrijheid
van dit huwelijk.
in 149 landen kan dit echter niet
en dat is afschuwelijk!

LESONDERDEEL 5 EVALUATIE

2
MIN

Stel de volgende vragen:

- Wat heb je vandaag geleerd dat je nog niet wist?
- Waarom denk jij dat het belangrijk is dat iedereen dezelfde rechten heeft?

Sluit met een boodschap: iedereen verdient het om zichzelf te kunnen zijn en lief te hebben wie die wil. Dat maakt onze samenleving eerlijker en fijner voor iedereen.

OPTIONEEL 6 EXTRA VRAGEN

10
MIN

Laat de leerlingen op onderstaande vragen op zoek gaan naar de antwoorden.

- Hoeveel landen hebben het huwelijk voor paren van gelijk geslacht op de planning staan?
- Welk land heeft het meest recent het huwelijk opengesteld voor paren van gelijk geslacht?
- Hoeveel huwelijken worden er per jaar gesloten?
- Hoe ziet jouw liefde eruit als je later groot bent?
- Zijn jouw ouders getrouwd?
- Wil je later trouwen of niet?

Besprek na afloop de gevonden en gekozen antwoorden.

LES

'NEE IS OKEE!'

In deze les leren leerlingen over dat iedereen zelf mag bepalen wat die prettig vindt en dat het belangrijk is om een “nee” van een ander te respecteren. Aan de hand van een animatiefilm Volcano Island, stellingen en klassengesprekken oefenen leerlingen met het herkennen van emoties, lichaamstaal en persoonlijke grenzen. Zo ontdekken zij dat luisteren naar de wensen van anderen bijdraagt aan een veilige, prettige en respectvolle omgang met elkaar.

IN DEZE LES:

- leren leerlingen dat iedereen het recht heeft om grenzen aan te geven en “nee” te zeggen en dat grenzen per persoon en moment kunnen verschillen;
- oefenen leerlingen met herkennen van verbale en non-verbale signalen dat iemand iets niet prettig vindt;
- stellen leerlingen klassenregels op over grenzen aangeven en respecteren.

BENODIGDHEDEN

LessonUp “ (op het digibord). Te vinden op <https://filmeducatie.nl/inspiratie/filmtip-paarse-vrijdag-volcano-island-po> of via de QR-code. Zowel de animatievideo als de gastleerkrachtvideo's zijn opgenomen in de LessonUp.

VOORBEREIDING

- Stap 1** Loop van tevoren al eens de LessonUp door en bekijk de animatievideo ‘Volcano Island’ en de gastleerkrachtvideo's.
- Stap 2** Leg eventueel twee gekleurde vellen klaar voor iedere leerling.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B
Burgerschap	19A, 20A, 20B, 21A, 21B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3,
Oriëntatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38

LessonUp
'Nee is okee!'

LESONDERDEEL 1 START

10
MIN

In LessonUp staat een video waarin gastleerkracht een introductie geeft.

Introduceer de les

- Vertel de leerlingen dat jullie een video gaan kijken over een tijger. In de video wil de oranje tijger niks te maken hebben met de witte tijger;
- Vertel dat jullie het vandaag gaan hebben over wat het betekent als iemand "nee" zegt. Een "nee" betekent niet dat jij niet leuk bent. Het betekent alleen dat die persoon op dat moment iets anders wil dan wat jij wil.

•

Bespreek de stellingen

- Vertel dat jullie een kort spel gaan spelen om te laten zien dat iedereen verschillend is en andere dingen prettig vindt;
- Maak de afspraak: "Iedereen mag kiezen waar die wil gaan staan. Je hoeft niets uit te leggen als je dat niet wilt. Als je wat wil vertellen mag dat ook. We lachen niemand uit en we reageren respectvol";
- Je kan het stellingenspel op verschillende manieren uitvoeren
 - Optie 1: Kinderen gaan links staan als rechts voor wel fijn.
 - Optie 2: Kinderen houden een gekleurd vel omhoog, bijvoorbeeld rood voor niet fijn en groen voor wel fijn.
- Leg uit dat je situaties gaat opnoemen. Leerlingen mogen voor zichzelf bedenken of zij dat prettig vinden of niet prettig vinden. Er is geen goed of fout antwoord.
- Noem de onderstaande situaties op:
 1. Ik speel op het schoolplein en iemand blijft mij heel lang kietelen.
 2. Ik vind het fijn om te knuffelen.
 3. Ik ben op een verjaardag en we gaan naar huis. Ik moet een knuffel of een kus geven aan een mevrouw die ik niet ken.
 4. Als ik alleen aan het spelen ben, vind ik het fijn als iemand eerst vraagt of die mee mag doen.
 5. Als iemand mij aanraakt en ik zeg "stop, hou op", vind ik het fijn als die ook meteen stopt.

LESONDERDEEL 2 FILMFRAGMENT BEKIJKEN

5
MIN

In LessonUp staan zowel het fragment als de volledige animatiefilm klaar. In LessonUp staat een video waarin de gastleerkracht de animatievideo introduceert en vertelt waar de leerlingen op moeten letten tijdens het kijken.

- Bekijk samen met je leerlingen het fragment uit de korte animatiefilm 'Volcano Island'. Je kunt ook de hele film kijken, maar let erop dat het stuk tussen 5:40 en 6:30, waarin de oranje tijger achtervolgd wordt, te spannend kan zijn voor sommige kinderen.

TIP!

Na afloop van de film kun je de leerlingen vragen om te gaan staan en hun armen, benen, handen en voeten los te schudden. Door hun lichaam even te bewegen, kunnen kinderen spanning loslaten en weer rustig worden.

LESONDERDEEL 3 **KLASSIKALE BESPREKING**

In LessonUp staat een video waarin de gastdocent de belangrijkste punten uit het onderstaande onderdeel kort samenvat.

- Start de bespreking met de volgende vragen:
 - Hoe gedraagt de oranje tijger zich?
 - Hoe voelt de oranje tijger zich, denk je?
 - Wat zag je, waardoor je dat denkt?
 - Wat doet de witte tijger?
 - Luistert de witte tijger naar wat de oranje tijger wil?
 - Hoe kon je zien dat de oranje tijger de witte tijger niet leuk vond?
- Benoem als leerkracht expliciet de lichaamstaal, zodat leerlingen deze signalen leren herkennen.
 - De oranje tijger liep achteruit.
 - Daarna rende de oranje zelfs hard weg.
 - De oranje tijger leek bang.
 - De oranje tijger was op zijn hoede.
- Leg uit dat de oranje tijger niet kon praten. Daarom was het belangrijk om goed te kijken naar de houding en gezichtsuitdrukking van de oranje tijger om te begrijpen wat de oranje tijger voelde.
- Vertel vervolgens dat sommige mensen niet kunnen of durven zeggen wat ze willen. Anderen vinden het moeilijk om "nee" te zeggen. Daarom is het belangrijk om ook op andere dingen te letten als je wilt weten hoe iemand zich voelt.
 - Hoe kun je zien dat iemand iets niet leuk vindt?
 - Iemand lacht niet.
 - Iemand wordt heel stil.
 - Iemand kijkt naar beneden.
 - Iemand trekt zich terug.
 - Iemand ziet er verlegen of onzeker uit.
 - Wat kun je doen als iemand het niet zegt, maar het erop lijkt dat die iets niet leuk vindt?
- Leg uit dat een 'nee' belangrijk is, omdat iedereen zelf mag kiezen wat iemand wil. Net zoals jij soms "nee" wilt zeggen, mag iemand anders dat ook. Als we naar een "nee" luisteren, laten we zien dat we aardig zijn en rekening houden met elkaar. Zo zorgen we ervoor dat iedereen zich veilig en prettig voelt. Stel daarna de volgende vragen:
 - Is het jou ook weleens gebeurd dat iemand "nee" tegen je zei?
 - Hoe voelde dat voor jou?
 - Kun je bedenken waarom je je zo voelde?

- Bespreek de verschillende emoties die hierbij kunnen horen, zodat veel leerlingen zich erin kunnen herkennen. Misschien voelde je je:
 - verdrietig, omdat je dacht dat iemand jou niet leuk of lief vond;
 - boos, omdat iets niet ging zoals jij wilde;
 - bang of onzeker, omdat je dacht dat je iets verkeerd had gedaan.

5
MIN

LESONDERDEEL 4 KLASAFSPRAAK

In LessonUp noemt de gastdocent een paar belangrijke regels. Probeer deze in jullie klasregels mee te nemen, zodat de allerlaatste video een goede samenvatting vormt. De regels zijn:

Regel 1 Als je iets met iemand wil doen, dan is het lief om dat eerst te vragen.

Regel 2 Als iemand “nee” zegt, zeg je: “Dank je wel dat je het zegt.”

Regel 3 Als iemand geen “nee” zegt, maar ook geen “ja”, let je extra goed op.

Regel 4 Als je eerst “ja” zei, maar later toch “nee” wilt zeggen, dan mag dat altijd.

Regel 5 Je mag later altijd van gedachten veranderen. Je mag altijd vertellen wat je voelt of wilt.

- Zet dit op een groot vel papier.
- Speel de allerlaatste gastleerkrachtvideo af.

Het Netwerk Filmeducatie zet zich in om leerlingen door heel Nederland film te leren spreken. Het netwerk bestaat uit meer dan 700 professionals uit film en onderwijs. Je kunt bij het Netwerk Filmeducatie terecht voor een gecureerde database met filmtips en lesmateriaal, vakpagina's met werkvormen en lesideeën, een activiteitenagenda en nog veel meer.

Filmeducatie

BOVENBOUW (GROEP 6, 7 EN 8)

Voor de bovenbouw zijn er dit jaar vier lesbrieven.

In de bovenbouw staan jezelf zijn, diversiteit, gelijke kansen en respect centraal. In de les **'Doe mee(r) met Paarse Vrijdag in de klas (bovenbouw)'** ontdekken leerlingen dat iedereen zichzelf mag zijn. Na het verhaal kiezen ze uit verschillende popnummers welke het beste passen bij de boodschap van Paarse Vrijdag.

In de les over **'Mijn gelukkige ingewikkelde familie'** ontdekken leerlingen dat gezinnen er op verschillende manieren uit kunnen zien. Aan de hand van de documentaire praten ze over familie, emoties en jezelf kunnen zijn binnen verschillende gezinssituaties.

In **'Ongeziene helden in de wetenschap'** maken leerlingen kennis met Alan Turing, Annie Easley en Jemma Redmond. Ze leren over hun bijdragen aan de wetenschap en denken na over discriminatie, ongelijkheid en gelijke kansen.

In de les **'Eigenschappen'** ontdekken leerlingen dat talenten en interesses niet worden bepaald door gender. Door het spelen van het Eigenschappenspel denken ze na over hun eigen kwaliteiten en het belang van jezelf kunnen zijn.

Al het online materiaal, zoals Powerpoints, werkbladen en ook de lesbrieven, is te vinden in de COC Kennisbieb: onderwijs.coc.nl/kennisbieb. Als je zoekt op de naam van de lesbrief, vind je al het bijbehorende online materiaal.

COC Kennisbieb

Voor de middenbouw is er een lesbrief ontwikkeld die ook in de bovenbouw kan worden gebruikt: **'Trouwen met wie je wil'**.

LES

DOE MEE(R) MET PAARSE VRIJDAG IN DE KLAS' (BOVENBOUW)

Dit is Paarse Vrijdag en zo vier je het! Nadat de leerlingen het audioverhaal Filipe en Paarse Vrijdag hebben beluisterd, leren ze dat iedereen zichzelf mag zijn. Na het beluisteren van het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag' kiezen de leerlingen uit 10 popnummers welke nummers zij het beste vinden passen bij Paarse Vrijdag.

IN DEZE LES

- leren leerlingen dat iedereen uniek is en zichzelf mag zijn;
- interpreteren leerlingen de betekenis van nummers;
- kunnen leerlingen positieve kenmerken of interesse van een klasgenoot benoemen en hierover met elkaar in gesprek gaan;
- tekenen leerlingen hun klasgenoot en laten daarmee zien dat verschillen tussen mensen er mogen zijn en worden gewaardeerd.

BENODIGDHEDEN

- Audioverhaal 'Middenbouw - Filipe en Paarse Vrijdag' (op het digibord). Te vinden via de QR-code of in de COC Kennisbieb: **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**;
- Tekst audioverhaal 'Bovenbouw - Filipe en Paarse Vrijdag' (om het zelf voor te lezen). Te vinden in de COC Kennisbieb: **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**;
- Werkblad 'Bovenbouw - 'Doe meer(r) met Paarse Vrijdag in de klas' (geprint op A4 voor iedere groepje). Te vinden in de COC Kennisbieb;
- Optioneel: PowerPointpresentatie 'Bovenbouw - Filipe en Paarse Vrijdag'. Te vinden in de COC Kennisbieb.

Voor de optionele uitbreiding:

- Laptops (en eventueel geluidboxen);
- Video NOS Jeugdjournaal 'Het is vandaag Paarse Vrijdag' (op het digibord). Te vinden in de COC Kennisbieb;
- Schrijfvellen en pennen.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B, 4A, 4B
Burgerschap	19A, 20A, 20B, 21A, 21B
Mens en maatschappij	28B, 28C, 28D
Kunst en cultuur	36A, 36B
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3,
Orientatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38
Kunstzinnige oriëntatie	54, 55

Audioverhaal

NOS Jeugdjournaal

VOORBEREIDING

Stap 1 Luister vooraf het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag'.

Stap 2 Zet computer klaar voor het maken van een playlist met YouTube of Spotify.

Stap 3 Bekijk het filmpje 'Het is vandaag Paarse Vrijdag!'

Stap 4 Leg pennen en schrijfvellen klaar.

LESONDERDEEL 1 AUDIOVERHAAL

5
MIN

- Laat de kinderen luisteren naar het audioverhaal 'Filipe en Paarse Vrijdag'.
- Stel de volgende vragen:
 - Hoe veranderden papa Rob en papa Fernando de moerasmonsters in vrolijke monsters?
 - Wat vieren de papa Rob, papa Fernando en de moerasmonsters op het einde van het verhaal?
 - Waarom is het belangrijk dat jezelf kan zijn? Omdat je je dan vrij en fijn voelt. Zo kun je beter leren en ben je aardiger voor de mensen om je heen.

TIP!

Als kinderen iets vertellen over zichzelf of over een ander kind in de klas, bijvoorbeeld dat iemand twee mama's heeft of deel uitmaakt van een regenbooggezin, reageer dan niet met uitspraken als 'wat bijzonder' of 'dat is zeker wel heel anders'. Hiermee leg je de nadruk op verschillen en zet je een kind in een uitzonderingspositie. Leg wel uit dat twee mama's twee vrouwen zijn die een relatie hebben, zodat kinderen niet denken dat zij alleen vrienden zijn.

LESONDERDEEL 2 OPDRACHT DE ENIGE ECHTE PAARSE VRIJDAG TOP 10

20
MIN

Verdeel de leerlingen in groepjes op.

- Laat elk groepje hun eigen top 3 maken van de onderstaande tien nummers;
- Geef de onderstaande instructies met ze mee:
 - Zoek de songteksten van de nummers op.
 - Welk nummer vind jij het beste bij Paarse Vrijdag passen?
 - Waarom heb je deze nummers gekozen?
 - Wat spreekt je aan in de tekst of boodschap van het nummer?
 - Als iedereen een top 3 heeft gemaakt, kunnen jullie samen bekijken welke nummers het populairst zijn in de klas.
- Kies vervolgens een leerling die de rol van dj op zich neemt en de Top 3 presenteert tijdens deze feestelijke dag.

Ooit Zal Ik Gaan/ How Far I'll Go - Moana	Sterk zijn/ Surface Pressure - Encanto
Laat Je Zien - Kinderen voor Kinderen	Dan Zien Ze Mij Pas Echt - COC Nederland
Laat Het Los/ Let It Go - Frozen	Als Je Wordt Gepest - Kinderen voor Kinderen
Mag Ik Dan Bij Jou Zijn - Claudia de Breij	Show Yourself/Laat Je Zien - Frozen 2
Excited Dat Ik Mij Kan Zijn - COC Nederland	Iedereen Is Anders - Kinderen voor Kinderen

LESONDERDEEL 3 **EVALUATIE**

5
MIN

- Vraag aan de leerlingen:
 - Wat zij hebben geleerd met Paarse Vrijdag?
 - Waarom het belangrijk is dat iedereen zichzelf mag zijn?
- Sluit de les af met de boodschap: Iedereen anders is en iedereen zichzelf mag zijn.

LESONDERDEEL 4 **FILMPJE EN GEDICHT**

15
MIN

- Bekijk Video NOS Jeugdjournaal 'Het is vandaag Paarse Vrijdag' en bespreek de volgende vragen:
 - Waarom is Paarse Vrijdag belangrijk op school?
 - Hoe kun jij laten zien dat iedereen welkom is, ongeacht wie iemand is?
- Laat leerlingen een gedicht schrijven over hun eigen kijk op Paarse Vrijdag. Geef ze de volgende vragen mee:
 - Wat betekent Paarse Vrijdag voor jou?
 - Wanneer voel jij je gezien of geaccepteerd op school?
 - Hoe kun jij laten zien dat iedereen welkom is, ongeacht wie iemand is?
- Nodig hen daarna uit om alleen als ze dat willen hun gedicht te delen met klasgenoten, zodat verschillende perspectieven zichtbaar worden in de groep.

DOCUMENTAIRE 'MIJN GELUKKIGE INGEWIKKELDE FAMILIE'

Deze les staat in het teken van families, emoties en jezelf kunnen zijn binnen verschillende gezinssituaties. In de film 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie' (16 minuten) volgen we kinderen die opgroeien in diverse samengestelde gezinnen. Ze vertellen openhartig over wat hun familie gelukkig maakt, maar ook wat soms ingewikkeld voelt.

IN DEZE LES

- leren leerlingen dat families in vele vormen bestaan en dat elke familie uniek is;
- ontwikkelen leerlingen empathie voor kinderen in verschillende gezinssituaties;
- begrijpen leerlingen dat 'gelukkig' en 'ingewikkeld' naast elkaar kunnen bestaan;

BENODIGDHEDEN

- Documentaire 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie' (op het digibord).
Te vinden via de QR code of in de COC Kennisbieb: **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**;
- Invulblad 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie' (geprint voor iedere leerling).
Te vinden in de COC Kennisbieb;
- Optioneel: PowerPointpresentatie 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie'.
Te vinden in de COC Kennisbieb;
- Papier en pennen

VOORBEREIDING

Stap 1 Bekijk de film vooraf.

Stap 2 Lees de nabesprekingsvragen door. Bepaal of je de leerlingen eerst zelf de vragen laat behandelen of meteen klassikaal.

Stap 3 Denk na over mogelijke gevoeligheden in de klas (bijv. scheiding, verlies, samengestelde gezinnen).

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B, 4A, 4B
Burgerschap	19A, 20A, 20B
Mens en maatschappij	28C, 28D
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3, 5, 9
Oriëntatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38

Mijn gelukkige
ingewikkelde
familie

COC Kennisbieb

LESONDERDEEL 1 INTRODUCTIE

10
MIN

- Vertel dat jullie een documentaire gaan kijken.
- Leg uit dat een documentaire of film echte verhalen laat zien om een onderwerp beter te begrijpen. In deze documentaire volgen wij Isa, Dylan en Isabel en hun families.
- Introduceer het onderwerp door de volgende vragen te stellen.
 - De titel van de film is 'Mijn gelukkige ingewikkelde familie'. Waar denk je dat deze film over gaat?
 - Wat betekent familie volgens jou?
 - Welke soorten families ken je in jouw omgeving? Kunnen we verschillende vormen van families opnoemen?
- Gebruik bij de laatste vraag de kans om ook verschillende soorten families te benoemen die kinderen in je klas misschien nog niet kennen, zoals:
 - één ouder
 - twee moeders
 - adoptiegezin
 - opa en oma
 - co-ouderschap
 - twee vaders
 - pleeggezin/pleegouders

TIP!

Als kinderen iets vertellen over zichzelf of over een ander kind wat in jouw klas niet zo vaak voorkomt (bijvoorbeeld dat een kind twee vaders heeft), reageer dan niet met uitspraken als 'wat bijzonder' of 'dat is zeker wel heel anders'. Hiermee benadruk je namelijk de verschillen en zet je een kind in een uitzonderingspositie. Als je er gewoon over doet, zien kinderen het ook als iets gewoons. Daarnaast is het belangrijk dat kinderen overeenkomsten leren zien tussen zichzelf en een ander. Juist als kinderen deze overeenkomsten leren zien, wordt het makkelijker voor ze om zich in te leven in een ander

LESONDERDEEL 2 FILM KIJKEN

16
MIN

Bekijk de documentaire **Mijn gelukkige ingewikkelde familie**.

LESONDERDEEL 3 NABESPREKEN

15
MIN

Hieronder staan vragen die op dezelfde wijze zijn opgenomen in het invulblad. Bepaal of je de leerlingen eerst zelfstandig, in groepjes of in duo's de vragen laat beantwoorden, of dat je deze meteen klassikaal bespreekt.

1. Hoe voelen Isa, Dylan en Isabel zich aan het begin van de film?
2. Zou je de vraag "Wat is volgens jou familie?" nu anders beantwoorden dan vóór de film?
3. Hoe voelen Isa, Dylan en Isabel zich ongeveer in het midden van de film? Waarom voelen zich zo denk je?
4. Isa zegt in de film: "Het aller-allerstomste is dat ik onrust voel of ik iedereen wel genoeg zie." Wat bedoelt Isa hiermee?
5. Denk je dat Isa, Dylan en Isabel het vooral ingewikkeld vinden op het moment dat ze hun situatie aan iemand anders moeten uitleggen, of vinden ze het zelf ingewikkeld?

6. Wat maakte de families van Isa, Dylan & Isabel soms ingewikkeld? En wat maakte de families gelukkig?
7. Wat zou je doen als je merkt dat iemand het ingewikkeld vindt om diens familie uit te leggen?
8. Bedenk drie kernwoorden die samenvatten wat fijn is aan het hebben van familie.
9. Denk je dat deze kernwoorden alleen voor jou gelden, of ook voor kinderen in andere soorten families?

LESONDERDEEL 4 OPTONEEL - VERWERKINGSOPDRACHT

15
MIN

Laat de leerlingen nu een creatieve opdracht uitvoeren die ook op het invulblad staat, waarbij ze een brief schrijven of een videobericht opnemen.

- Vertel dat ze een brief of videobericht gaan maken.
- De leerlingen mogen kiezen of ze dit
 - voor een familielid uit hun eigen leven doen;
 - of voor een van de kinderen uit de film: Isa, Dylan of Isabel.

Hulpvragen hierbij zijn:

- Wat wil je hen vertellen wat je misschien nog nooit hebt gezegd?
- Wat zou je graag van hen willen weten?
- Waar ben je nieuwsgierig naar?
- Welk compliment wil je hen geven?
- Laat leerlingen hun brief, tekening of videoboodschap presenteren. Stimuleer dat leerlingen vragen aan elkaar mogen stellen zoals "Waarom heb je dit gekozen?"

LESONDERDEEL 5 EVALUATIE

5
MIN

Sluit de les af door de volgende vragen te stellen:

- Wat neem jij mee uit deze les over verschillende families?
- Wat heeft jou het meest geraakt in de verhalen van Isa, Dylan of Isabel?

Deze lesbrief is samen met International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) gemaakt. Bij IDFA zien scholieren en studenten documentaires met impact. Persoonlijke, echte verhalen maken het makkelijker om met empathie naar complexe thema's te kijken. IDFA heeft het hele jaar door relevante filmprogramma's voor het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo - online én in filmtheaters in het hele land

LES

'ONGEZIENE HELDEN IN DE WETENSCHAP'

Drie invloedrijke wetenschappers: De leerlingen maken aan de hand van een video kennis met drie invloedrijke wetenschappers: Alan Turing, Annie Easley en Jemma Redmond. Nadat de leerlingen het filmpje over deze drie wetenschappers hebben bekeken, gaan ze aan de slag met negen verwerkingsvragen over discriminatie en gelijke kansen in het werkveld.

IN DEZE LES

- ontdekken leerlingen wie Alan Turing, Annie Easley en Jemma Redmond zijn en welke invloed zij hebben gehad op de wetenschap;
- herkennen leerlingen welke vormen van ongelijkheid en discriminatie deze wetenschappers hebben ervaren en begrijpen welke gevolgen dit kan hebben;
- bespreken leerlingen waarom iedereen gelijke kansen verdient en hoe je kunt bijdragen aan een omgeving waarin ieders talent wordt gezien en gewaardeerd.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B
Burgerschap	19A, 20A, 20B, 21A, 21B
Mens en maatschappij	27A, 27B, 28A, 28B, 28C, 28D
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1, 2, 3, 5, 9,
Oriëntatie op jezelf en de wereld:	34, 37, 38

BENODIGDHEDEN

- Powerpoint 'Ongeziene helden in de wetenschap'. Te vinden in de kennisbieb;
- Documentaire 'Ongeziene helden in de wetenschap' (op het digibord).
Te vinden via de QR code of in de COC Kennisbieb: **onderwijs.coc.nl/kennisbieb**;
- Werkblad 'Ongeziene helden in de wetenschap' (geprint voor iedere leerling).
Te vinden in de COC Kennisbieb;
- Schrijfpapier en pennen.

VOORBEREIDING

Stap 1 Bekijk vooraf Video 'Ongeziene helden in de wetenschap'.

Stap 2 Print het werkblad "Ongeziene helden in de wetenschap".

Stap 3 Leg pennen en schrijfpapier klaar.

Ongeziene
helden in de
wetenschap

COC Kennisbieb

TIP!
Je kunt je leerlingen ook de trailer van de film 'Hidden Figures' laten zien. Deze film gaat over het verhaal van Annie Easley.

20
MIN

Hidden Figures

LESONDERDEEL 1 INTRODUCTIE

- Vertel de leerlingen dat ze vandaag drie bijzondere wetenschappers leren kennen: Alan Turing, Annie Easley en Jemma Redmond;
- Leg uit dat deze mensen de wereld hebben veranderd met hun ideeën en uitvindingen, maar dat ze ook te maken kregen met ongelijkheid, discriminatie of onbegrip;
- Benadruk dat talent overal voorkomt en dat iedereen gelijke kansen verdient om dat talent te gebruiken.

LESONDERDEEL 2 OPDRACHT DE ONGEZIENE HELDEN

X
MIN

Leg de leerlingen uit dat zij straks naar een audioverhaal van drie wetenschappers gaan luisteren. Geef ze als tip mee:

- Let op wat de wetenschappers meemaken in hun leven: welke problemen komen ze tegen en hoe gaan ze daarmee om?

LESONDERDEEL 3 OPDRACHT VERWERKINGSVRAGEN

15
MIN

- Deel het werkblad 'Ongeziene helden in de wetenschap' uit;
- Laat de leerlingen de vragen zelfstandig of in duo's beantwoorden;
- Bespreek vervolgens de antwoorden klassikaal.
 1. Kies een wetenschapper uit. Wat vind je tof aan die wetenschapper?
 2. Wat valt je op aan de verhalen van Alan Turing, Annie Easley en Jemma Redmond?
 3. Wat hebben deze drie personen met elkaar gemeen in hun werk of leven?
 4. Hoe denk je dat het voelt als je heel goed werk doet, maar niet of minder wordt gezien of gewaardeerd?
 5. Waarom is het belangrijk dat mensen erkenning krijgen voor hun werk?
 6. Welke vormen van ongelijkheid of discriminatie kwamen voor bij Alan, Annie en Jemma?
 7. Hoe denk je dat zij zich hebben gevoeld toen ze geen gelijke kansen kregen?
 8. Wat kan er gebeuren met de samenleving als sommige mensen hun talent niet mogen gebruiken?
 9. Wat zouden wij kunnen doen om ervoor te zorgen dat iedereen gelijke kansen krijgt?

LESONDERDEEL 4 EVALUATIE

2
MIN

- Vraag tot slot: Waarom is het belangrijk dat iedereen de kans krijgt om zijn of haar talenten te gebruiken?
- Geef de boodschap mee: Iedereen heeft talenten en ideeën die de wereld kunnen veranderen. Daarom is het belangrijk dat iedereen de kans krijgt om deze talenten te gebruiken, ongeacht wie je bent, op wie je verliefd wordt of waar je vandaan komt.

Deze lesbrief is samen ontwikkeld met NEMO. NEMO biedt educatieve programma's voor alle leeftijden, van het primair onderwijs tot en met het hbo. Scholen kunnen terecht voor interactieve museumbezoeken met workshops, demonstraties en werkbladen. Daarnaast is er lesmateriaal beschikbaar om in de klas mee aan de slag te gaan, zowel korte activiteiten als complete lessen. Zo ontdekken leerlingen de wereld van wetenschap en technologie in het museum én op school.

Doelgroep 6-8

Lesduur 45 minuten + optioneel 20 minuten uitbreiding

LES

'EIGENSCHAPPEN'

Je toekomst wordt niet bepaald door sekse, wel door interesse en talent!
Nadat de leerlingen het filmpje over genderrollen en stereotypen hebben gezien gaan ze het bordspel 'Eigenschappenspel' spelen.

IN DEZE LES

- herkennen de leerlingen dat eigenschappen, talenten en interesses niet afhankelijk zijn van gender en dat iedereen zichzelf mag zijn;
- benoemen de leerlingen welke persoonlijke eigenschappen bij hen passen en uitleggen waarom deze eigenschappen belangrijk zijn;
- ontdekken de leerlingen dat verschillen tussen mensen zorgen voor meer ideeën, betere samenwerking en een sterkere groep.

BENODIGDHEDEN

- Video 'Genderrollen en stereotypen' (op het digibord).

Te vinden via de QR scan of in de COC kennisbieb:

onderwijs.coc.nl/kennisbieb.

- Werkblad 'Lijst met Eigenschappen' (geprint voor iedere leerling).
- Printblad 'Eigenschappen' (geprint voor groepje van vier leerlingen).
- Eén dobbelsteen per groepje van vier leerlingen.
- Eén pion per leerling
- Schaar

VOORBEREIDING

Stap 1 Bekijk de video over genderrollen en stereotypen vooraf en zet het klaar op het digibord.

Stap 2 Print het Werkblad 'Lijst met Eigenschappen'

Stap 3 Print het printblad 'Eigenschappen' en zet de dobbelstenen en pionnen klaar.

Nieuwe Kerndoelen	
Nederlands	4A, 4B
Burgerschap	20A, 20B
Mens en maatschappij	25A, 28C, 28D
Huidige kerndoelen	
Nederlands	1,3
Burgerschap	19,20
Mens en maatschappij	28
Oriëntatie op jezelf en de wereld	34, 37, 38

LESONDERDEEL 1 WELKE EIGENSCHAP VIND JIJ SUPERBELANGRIJK?

5
MIN

- Laat de leerlingen het filmpje 'genderrollen en stereotypen' zien.
- Vraag aan de leerlingen hoe het als iemand zegt dat jij iets niet mag omdat je een meisje of een jongen bent? Je wilt beoordeeld worden op wat je kunt, niet op wie je bent. Het gaat erom dat iedereen gelijkwaardig wordt behandeld.

TIP!

Vermijd in je uitleg het koppelen van eigenschappen of gedrag aan jongens of meisjes. Zeg bijvoorbeeld niet: "jongens zijn stoer" of "meisjes zijn rustig", ook niet om een stereotype uit te leggen. Door deze koppelingen te benoemen, kunnen ze onbedoeld juist worden versterkt, omdat de hersenen de eigenschappen opnieuw met een bepaald gender verbinden. Gebruik liever voorbeelden waarin eigenschappen losstaan van gender. Zo help je kinderen om open te kijken naar wat mensen kunnen en wie ze zijn.

LESONDERDEEL 2 LIJST MET EIGENSCHAPPEN

15
MIN

- Deel het werkblad 'Lijst met Eigenschappen' uit aan de leerlingen. De instructies van dit lesonderdeel staan ook op het werkblad. Geef ze de volgende instructies mee:
 1. Schrijf op een vel welke eigenschappen bij jou passen. Je kunt hierbij denken aan eigenschappen zoals eerlijkheid, doorzettingsvermogen, geduld of humor hebben of creatief zijn.
 2. Welk van die eigenschappen vind je het belangrijkste en waarom?
 3. Kan je een voorbeeld noemen van toen je deze eigenschap had gebruikt?
- Vertel aan de klas:

Soms denken mensen dat jongens en meisjes zich op een bepaalde manier horen te gedragen. Maar eigenlijk mag iedereen zelf kiezen wie hij, zij of die wil zijn. Je mag laten zien waar je goed in bent en waar je van droomt. Dat is belangrijk, want we hebben allemaal verschillende talenten en ideeën.

Geef de leerlingen een voorbeeld:

Stel dat jullie samen een toren moeten bouwen. Als iedereen precies hetzelfde bedenkt, hetzelfde kan en hetzelfde doet, dan kom je steeds op hetzelfde idee. Misschien wordt de toren niet zo stevig of niet zo creatief. Maar als iedereen iets anders meebrengt, gebeurt er iets moois: De één bedenkt een slim plan. De ander is goed in bouwen. Iemand anders ziet een probleem dat de rest niet ziet. Weer iemand anders komt met een heel origineel idee. Samen maak je dan vaak een betere toren. Zo werkt het ook in de samenleving. Iedereen is anders. Dat maakt een groep juist sterker.

Vraag aan de leerlingen:

- Waarom is dat fijn? Als mensen verschillend zijn, dan:
 - bedenken we betere oplossingen, omdat iedereen anders naar een probleem kijkt;
 - krijgen we meer creatieve ideeën;
 - werken we beter samen, omdat iedereen iets anders kan;
 - zo kunnen we als groep alles aan!

LESONDERDEEL 3 HET EIGENSCHAPPENSPEL

20
MIN

- Laat de leerlingen het 'Eigenschappenspel' spelen.
1. Speel het spel met vieren.
 2. Gooi om beurten met de dobbelsteen. Kom je op een 'Pak een kaartje vak' pak je het bovenste kaartje.
 3. Lees de situatie dat op het kaartje staat hardop voor en beantwoord de vragen.
 4. Je medespelers mogen je natuurlijk aanvullen!

LESONDERDEEL 4 EVALUATIE

2
MIN

- Vraag aan de leerlingen: Wat vinden de leerlingen van deze les en wat hebben ze ervan geleerd?
- Sluit af met de boodschap: Daarom is het belangrijk dat iedereen zichzelf mag zijn. Of je nu een jongen, een meisje of iemand anders bent: jouw talenten, ideeën en dromen zijn waardevol.

Deze lesbrief is ontwikkeld in samenwerking met Emancipator, de Nederlandse organisatie voor mannen en emancipatie. Emancipator werkt aan het veranderen van ideeën over mannen en mannelijkheid, als bijdrage aan de emancipatie van vrouwen en lhbtqia+ personen en de bevrijding van mannen uit beperkende mannelijkheidsnormen

Emancipator

Super waardevol dat jullie school het Paarse Vrijdag Educatiepakket heeft besteld om aandacht te besteden aan diversiteit. Op Paarse Vrijdag besteden we aandacht aan dat iedereen zichzelf mag zijn, ongeacht wie je bent, wat je hobby's zijn, wat je huidskleur is, wat je gelooft of op wie je verliefd wordt. Samen kunnen we ervoor zorgen dat kinderen veilig opgroeien, zichzelf kunnen zijn maar vooral ook anderen respecteren om wie zij zijn.

Of je nou de materialen en lesbrieven uit het pakket tijdens Paarse Vrijdag gebruikt of door het jaar heen: het belangrijkste is dat er op elke school aandacht wordt besteed aan jezelf mogen zijn.

Dit jaar is Paarse Vrijdag voor het eerst op **9 oktober**. Vanaf nu zal Paarse Vrijdag ieder jaar op de tweede vrijdag van oktober worden gehouden. Zet 8 oktober 2027 dus alvast in je agenda!

Elk jaar ontwikkelt COC Nederland nieuwe lesbrieven met aanbod voor ieder leerjaar. Alle lesbrieven - voor onderbouw, middenbouw en bovenbouw - vind je in deze handleiding voor leerkrachten. De bijbehorende PowerPoints, het digitaal lesmateriaal en extra informatie voor leerkrachten zijn te vinden in de COC Kennisbieb:

onderwijs.coc.nl/kennisbieb.

Hier wordt gedurende het hele schooljaar nieuw materiaal toegevoegd en kan je er eerder ontwikkelde lessen vinden.

Wil je meer weten over voorbereidingen voor Paarse Vrijdag, schoolvisie en tips & tricks over inclusief lesgeven? In de andere handleiding Voorbereiding Paarse Vrijdag – en alle andere dagen staan tips voor Paarse Vrijdag en de rest van het jaar.

COC Kennisbieb

Bedankt voor je inzet.

Dankzij jou voelen kinderen zich hopelijk meer vrij om zichzelf te zijn!

Wil je meer weten over voorbereidingen voor Paarse Vrijdag, schoolvisie en tips & tricks over inclusief lesgeven? In de andere handleiding 'Vorbereiding Paarse Vrijdag – en alle andere dagen' staan tips voor Paarse Vrijdag en de rest van het jaar.

Wil je betrokken blijven bij COC Nederland?
Sluit je dan aan bij De Lerarenkamer via
<http://onderwijs.coc.nl/de-lerarenkamer>
of de QR-code

De lerarenkamer

COLOFON

Dit is een uitgave van COC Nederland.
Voor meer informatie, neem contact op via basisschool@coc.nl
Paarse Vrijdag is een geregistreerd merk van Federatie COC Nederland